

4.9 * Lainvalmistelun kehittämisohjelma 2023-2027, ESI; 3,4 milj. euroa v.2024–2027, jonka jälkeen 2,4 milj. euroa pysyvästi

Lainvalmistelijan työkalu, Valtioneuvoston periaatepäätös hyvästä lainvalmistelusta, Lainvalmistelun kuulemista ja osallistumista laajennetaan ja vahvistetaan, EU-säädösvalmistelun avoimuutta lisätään, Lainsäädännön seurannan ja jälkiarvioinnin kehittäminen, Lainvalmisteluprosessin laadun systemaattinen seuranta (indikaattorit ja barometrit), Valtioneuvostotasoinen lainvalmistelijoiden rekrytointi- ja perehdytysohjelma

Tavoite: Hyödynnetään nykuteknologiaa lainvalmistelussa. Valtioneuvosto sitoutuu toiminnassaan noudattamaan hyvää lainvalmistelutapaa. Kehitetään kuulemista ja osallistumista lainvalmisteluprosessin eri vaiheissa, ml. EU-säädösvalmistelu. Pannaan täytäntöön hyväksytyt valtioneuvoston periaatteet lainsäädännön seurannasta ja jälkiarvioinnista. Varmistetaan periaatteiden tehokas ja tarkoituksenmukainen täytäntöönpano ja valtioneuvoston yhdenmukainen toiminta seurannassa ja jälkiarvioinnissa. Perustetaan valtioneuvostotasoinen lainvalmisteluprosessin laadun seurantajärjestelmä ja otetaan käyttöön yhteisesti vahvistetut seurantaindikaattorit. Vastataan lainvalmistelijoiden rekrytointia koskeviin haasteisiin ja varmistetaan lainvalmisteluosaamisen jatkuminen

Toteuttamistapa: Valmistellaan ehdotus toteuttamissuunnitelmineen digitaaliselle säädösvalmistelijan työtä, erityisesti hallituksen esityksen laadintaa, tukevasta toiminnallisesta ratkaisusta. Toteutettaisiin selvityksessä ehdotetut ratkaisut ja erät jo tässä vaiheessa tunnistetut lainvalmistelua tukevat automatisoinnit. Periaatepäätöksen valmistelu tehdään ministeriöiden yhteistyönä. Periaatepäätös määritteli hyvän lainvalmistelutavan keskeiset ominaisuudet ja olisi siten samalla kansalaisille ja sidosryhmille annettu palvelulupaus siitä, miten lainvalmisteluprosessi etenee. Uudistetaan lainvalmistelun kuulemisohje tukemaan nykyistä paremmin osallistumista koko lainvalmisteluhankkeen elinkaaren ajan, esivalmistelusta toimeenpanoon ja seurantaan. Kehitetään sidosryhmien osallistamista EU-säädösvalmisteluun ennakkovaiheesta lähtien, EU-säädösvalmistelun avoimuutta sekä viestintää. Lisäksi kehitetään tietojenvaihtoa, yhteisiä toimintatapoja ja osaamista lainvalmistelun kuulemisessa ja osallisuuden vahvistamisessa muun muassa hyödyntämällä tutkimusta ja sidosryhmien näkemyksiä. Viestintää ja lainvalmistelijoiden koulutusta lisätään ja tehostetaan. Seurannan ja jälkiarvioinnin suunnittelua ja toteutetusta kehitetään sekä toteutetaan valtioneuvostotasoinen yleisnäkyvä seurannasta ja jälkiarvioinnista. Lainvalmistelun laatua seurataan toteuttamalla hallituskauden aikana kaksi kertaa lainvalmistelijoille ja sidosryhmille suunnattu barometrikysely. Lisäksi vahvistetaan tiedonkeruuta lainvalmisteluprosessista hyödyntäen valtioneuvostolla käytössä olevia tietojärjestelmiä. Käynnistetään uusien lainvalmistelijoiden rekrytointi- ja koulutusohjelma vastaamaan lainvalmistelijoiden rekrytointia koskeviin haasteisiin Rekrytoitujen henkilöiden oppimista tuetaan mm. VN:n lainvalmistelukoulutuksilla, työssä oppimisella, tutortoiminnalla ja erilaisilla tilaisuuksilla.

Vaikutavuus: Vähennetään lainvalmisteluun sisältyviä manuaalisia työvaiheita. Lainvalmistelun avoimuus lisääntyy. Sidosryhmien osallistumismahdollisuudet paranevat, osallistumismahdollisuuksia tarjotaan kansallisen ja EU-tasoinen lainvalmistelun eri vaiheissa. Osallistumisen läpinäkyvyys paranee. Myös osallistumisen dokumentaatio paranee. Parantaa valtioneuvoston toimintaa lainsäädännön toimivuuden ja ajantasaisuuden systemaattisessa seurannassa ja sitä kautta varmistaa resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen, tukee lainvalmistelua. Hanke vahvistaa lainvalmistelun johtamisen tietopohjaa ja mahdollistaa sen kautta resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen. Hanke tuottaa tietoa lainvalmistelijoiden ja sidosryhmien näkemyksistä lainvalmisteluprosessin toimivuudesta ja tukee siten erillisiä kehittämistoimenpiteitä. Pidemmän seurantajakson ja säännöllisesti toistettavien barometrien

tuottamat tiedot mahdollistavat lainvalmisteluprosessin laadun pitkittäisseurannan, joka tuottaa pidemmällä aikavälillä tietoa lainvalmistelun laadun kehityssuunnista ja mahdollistaa havaittujen puutteiden korjaamisen. Ministeriöiden keskeisen prosessin, lainvalmistelun toimivuus turvataan sekä laadullisesti että määrällisesti.

Vastuutahot: OM/ ESI (YOO, KRO, DJO, HOO)

Lisäresurssitarpeet: lainvalmistelijan työkalu 1 milj. euroa v. 2024–2027, rekrytointi- ja perehdytysohjelma 0,9 milj. vuosittain, uudet osallistamismenetelmät, lainvalmistelun laadun seuranta, lainsäädännön seuranta ja jälkiarvioinnit 1,5 milj. vuosittain

4.10 Lainvalmistelun laatu: valtioneuvoston säädösvalmistelun tukeminen ja valtiosääntö-, tietosuoja- ja EU-oikeudellisissa kysymyksissä, rikosoikeudellinen sääntely, DJO, KRO; 0,3–0,5 milj. euroa vuosittain

Keskeinen sisältö ja tavoite: Oikeusministeriö tukee kaikkien ministeriöiden EU- ja kansallisia lainvalmisteluprosesseja muun muassa kirjoittamalla lausuntoja luonnoksista hallituksen esityksiksi, toimimalla työryhmien jäsenenä ja asiantuntijoina sekä antamalla resurssiensa puitteissa neuvontaa perustuslakia, hallinnon yleislakeja, yleistä EU-oikeutta ja tietosuojaa sekä rikosoikeudellista sääntelyä koskevissa kysymyksissä. Oikeusministeriön virkamiehet tukevat valtioneuvoston lainvalmistelua myös muun muassa toimimalla kouluttajina sekä laatimalla oppaita ja ohjeita EU- ja kansallisen lainkirjoittajille. He toimivat myös asiantuntijoina eduskunnan valiokunnille.

Tavoitteena on valtioneuvoston EU- ja kansallisen säädösvalmistelun laadun varmistaminen ja hallituksen tukeminen sen päätöksenteossa. Tavoitteena on lisäksi tukea eduskunnan lainsäädäntötoimintaa toimimalla asiantuntijoina valiokunnissa.

Toteutustapa: Lausuntojen antaminen, neuvonanto sekä muu asiantuntija-apu, säädösvalmistelun perus- ja teemakohtaisten koulutusten järjestäminen, ohjeiden ja oppaiden laatiminen.

Aikataulu: jatkuva

Vastuutahot (pää- ja osavastuu, ministeriö/osasto): OM/DJO, KRO

Lisäresurssitarpeet: 0,3–0,5 milj. euroa vuosittain

Vaikuttavuus: Tällainen tukitoiminta on keskeinen edellytys sille, että valtioneuvostosta annettavat hallituksen esitykset ovat sopusoinnussa EU-oikeuden, perustuslain ja hallinnon yleislakien sekä tietosuojasääntelyn kanssa. Toiminnalla on keskeinen vaikutus valtioneuvoston säädösvalmistelijoiden osaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Linkki OM strategiaan: laadukas lainvalmistelu on edellytys toimivalla yhteiskunnalle. Valtioneuvoston selonteossa EU-politiikasta 2021 todetaan: ”Politiikkasektorit ylittävät hankkeet sekä kriisiaikoina nopeasti tarvittavat EU-toimet korostavat myös tarvetta vahvistaa EU-oikeudellista osaamista sekä siihen liittyvää neuvontaa ja koulutusta valtioneuvostossa.”